

Návrh rozpočtu nezastavuje rast dlhu a nie je v súlade s ústavným zákonom o rozpočtovej zodpovednosti a veľmi pravdepodobne ani s článkom 55a Ústavy SR

Vláda schválila Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2027 až 2029, ktorý počíta v budúcom roku s deficitom 4,94 % HDP (7,4 mld. eur), čo predstavuje nárast voči vládou očakávanému deficitu v tomto roku na úrovni 4,4 % HDP (6,3 mld. eur). Hrubý verejný dlh má podľa návrhu ďalej neudržateľne rásť a v roku 2029 dosiahnuť takmer 72 % HDP. Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) upozorňuje, že návrh nezabezpečuje stabilizáciu dlhu a nie je predložený v súlade s požiadavkami ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti¹. Veľmi pravdepodobne zároveň nie je v súlade ani s princípom ochrany dlhodobej udržateľnosti verejných financií podľa článku 55a Ústavy SR.

Podľa návrhu má hrubý dlh vzrásť zo 61,4 % HDP v roku 2025 na 71,8 % HDP v roku 2029. Po prijatí dodatočných opatrení, ktoré rozpočet neobsahuje, by dlh mohol dosiahnuť 69,6 % HDP. Horná hranica dlhovej brzdy pritom bude od roku 2027 na úrovni 50 % HDP. Vláda pôvodne cieľila stabilizáciu verejného dlhu. Podľa návrhu rozpočtu naopak plánuje ukončiť toto volebné obdobie s dlhom, ktorý bude historicky najvyššie nad bezpečnou úrovňou. Čistý dlh v tomto volebnom období vzrastie o 30 mld. eur a bude tak rásť dvojnásobným tempom voči krízovému obdobiu v rokoch 2020-2023. Jeho nárast je porovnateľný len s obdobím globálnej finančnej krízy.

Návrh rozpočtu predstavuje výrazné zhoršenie výhľadu verejných financií oproti plánom z predchádzajúcich rokov. Ešte v roku 2024 vláda cieľila pre rok 2027 deficit na úrovni 3 % HDP, následne tento cieľ opakovane zvyšovala až na dnešných 4,9 % HDP. Oproti pôvodnému plánu 3% deficitu ide o zhoršenie o takmer 3 mld. eur. Voči aprílu 2026 ide o nárast o 1,1 mld. eur, a to napriek tomu, že prognóza daňových a odvodových príjmov sa medzičasom zlepšila a prognózovaný rast ekonomiky sa medziročne zdvojnásobil.

Tabuľka: Porovnanie rozpočtových cieľov schválených vládou

(v % HDP)	2026	2027	2028
1. Strednodobý fiškálno-štrukturálny plán (október 2024)	-3,7	-3,0	-2,2
2. Rozpočet verejnej správy 2026-2028 (október 2025)	-4,1	-3,5	-2,8
3. Výročná správa o pokroku pri plnení strednodobého plánu (apríl 2026)	-4,3	-4,2	-4,1
4. Návrh rozpočtu verejnej správy 2027-2029 (október 2026)	-4,4	-4,9	-4,5

Výdavkový limit na rok 2027 je v aktuálnom návrhu približne o 2,6 mld. eur vyšší ako limit, ktorý na daný rok schválila Národná rada SR koncom minulého roka. Deficit v roku 2027 sa tak vracia na úroveň, na ktorej sa nachádzal na začiatku volebného obdobia na jeseň 2023. Rozpočet navyše bez prijatia ďalších opatrení počíta s rastúcimi deficitmi výrazne nad 5 % HDP aj v nasledujúcich rokoch. Na stabilizáciu verejného dlhu by pritom podľa RRZ bolo potrebné dostať deficit k úrovni 2,5 % HDP, t.j. nižšie o 3,7 mld. eur ako je plánovaný deficit v budúcom roku. Návrh rozpočtu sa k tejto hranici v žiadnom roku nepribližuje.

Ciele na roky 2028 a 2029 nie sú podložené opatreniami za 1,2 mld. eur v roku 2028 a 2,3 mld. eur v roku 2029. Takto stanovené ciele podľa RRZ nemožno považovať za skutočný viacročný rozpočtový

¹ Dlh Slovenska sa aktuálne nachádza v najvyššom sankčnom pásme ústavnej dlhovej brzdy. Po skončení ochrannnej lehoty je vláda povinná predložiť parlamentu vyrovnaný alebo prebytkový návrh rozpočtu. Vláda namiesto toho navrhuje na rok 2027 deficit vo výške 4,94 % HDP, teda približne 7,4 mld. eur. Výnimku, o ktorú vláda opiera možnosť predložiť schodkový návrh rozpočtu, RRZ považuje za účelovú a nepodloženú.

plán. Dodatočné riziko sa navyše zväčšuje tým, že rozpočet počíta aj v týchto rokoch s výnosom dane z finančných transakcií s vplyvom približne 0,5 mld. eur, hoci jej zrušenie od roku 2028 vláda ohlásila dva dni pred zverejnením rozpočtu.

Rozpočet zároveň obsahuje viaceré významné výdavky iba v roku 2027, pričom na roky 2028 a 2029 nie sú rozpočtované vôbec. Ide napríklad o kompenzácie cien energií, Národný jadrový program či opatrenia proti suchu. Ak bude potrebné v týchto výdavkoch pokračovať aj v ďalších rokoch, skutočná potreba konsolidačných opatrení bude ešte vyššia.

Napriek tomu, že Slovensko je už šiesty rok v najvyššom sankčnom pásme dlhovej brzdy, vláda nepredložila návrh opatrení na zníženie dlhu, ktorý jej ukladá ústavný zákon. Takýto návrh nebol predložený ani v rokoch 2025 a 2026 a nie je súčasťou ani aktuálneho návrhu rozpočtu.

RRZ zároveň upozorňuje, že samotný rozpočet otvorene uvádza absenciu ďalšej konsolidácie v roku 2027. Ak sa potvrdí, že vláda neprijme nové trvalé úsporné opatrenia, návrh môže viesť k zhoršeniu dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

RRZ preto upozorňuje, že návrh rozpočtu vyvoláva vážne pochybnosti aj z pohľadu článku 55a Ústavy SR, podľa ktorého Slovenská republika chráni dlhodobú udržateľnosť svojho hospodárenia. Rozpočet neobsahuje ďalšiu konsolidáciu v roku 2027, nepredstavuje konkrétne opatrenia na dosiahnutie cieľov v ďalších rokoch a neukazuje cestu k zníženiu verejného dlhu. Za týchto okolností ho podľa RRZ nemožno v tejto chvíli považovať za rozpočet, ktorý zabezpečuje ochranu dlhodobej udržateľnosti verejných financií v zmysle čl. 55a Ústavy SR.

Návrh rozpočtu zároveň zatiaľ nenadväzuje na smerovanie, ktoré si vláda sama stanovila vo Vízii Slovensko 2040 schválenej len niekoľko týždňov pred jeho predložením. Tá počíta s postupným smerovaním verejných financií k vyrovnanému hospodáreniu a s poklesom verejného dlhu pod 50 % HDP. V rozpočte sa zároveň výraznejšie nepremietajú odporúčania Rady EÚ a OECD, ktoré dlhodobo upozorňujú na potrebu lepšie zacieliť sociálne transfery a presunúť väčšiu časť konsolidácie na štrukturálne opatrenia na výdavkovej aj príjmovej strane. Návrh rozpočtu tak zatiaľ neukazuje reformné kroky, ktoré by podporili konkurencieschopnosť, vyšší ekonomický rast a pomohli zlepšiť zdravie verejných financií.

Veľmi problematický bol aj spôsob prerokovania návrhu rozpočtu. Verejnosť a sociálni partneri ho dostali k dispozícii až v nedeľu 4. októbra, pričom rokovanie tripartity nasledovalo už v pondelok ráno a zasadnutie vlády v ten istý deň napoludnie. Sociálni partneri tak nemali na posúdenie trojročného rozpočtu ani jeden pracovný deň, hoci zákonný termín na jeho predloženie Národnej rade SR uplynie až 15. októbra.

RRZ bude návrh rozpočtu v najbližších dňoch podrobne analyzovať. Detailné hodnotenie vrátane vlastného odhadu vývoja verejných financií, rizík, vplyvu na dlhodobú udržateľnosť a posúdenia súladu s pravidlami rozpočtovej zodpovednosti zverejní RRZ pred prerokovaním návrhu v Národnej rade SR.

